

Олейник Вікторія – аспірант 1 року навчання
факультету міжнародних відносин
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Науковий керівник: кандидат економічних наук,
доцент І.С. Скороход

Основні передумови участі регіонів України у транскордонному співробітництві

Актуальність дослідження. Україна має значний потенціал для розвитку транскордонного співробітництва як одного з напрямків реалізації євроінтеграційних прагнень, що пояснюється унікальним геополітичним положенням країни, наша країна має значний історичний досвід співпраці із країнами, що мають спільні з нами кордони.

Мета дослідження. Метою даної статті є визначення та аналіз основних передумов розвитку транскордонного співробітництва України.

Оскільки наша країна розташована в центрі Європи, вона має ряд стратегічних характеристик, і серед них – розвинений транзитний потенціал. Україна має широкі транспортні контакти із країнами Східної й Західної Європи, широкий вихід до Чорного моря. Вона займає переважаюче положення в західних комунікаціях Росії й центрально-азіатських країн. По території нашої країни проходить велика кількість транспортних комунікацій, що дає можливість брати участь у міжнародних проектах з транспортування різного виду сировини та іншої продукції [3].

Реальна потреба транскордонного співробітництва зумовлена дією наступних факторів.

По-перше, розвалом єдиного народногосподарського комплексу СРСР та лібералізацією зовнішньоекономічної діяльності, що спричинило необхідність встановлення нових міжрегіональних зв'язків як всередині держави, так і за її межами.

По-друге, економічною кризою, яка у 90-х роках вразила економіку регіонів різною мірою і по-різному позначилась на соціально-економічному становищі окремих регіонів.

По-третє, кардинальною зміною суспільного розвитку: переходом до ринкових відносин, роздержавленням і приватизацією тощо.

По-четверте, становленням державності України, що висунуло нагальну необхідність створення національного господарського комплексу на базі ефективного використання всіх місцевих ресурсів, переваг раціонального територіального поділу праці [4; 37].

Об'єктивними передумовами регіональної політики виступають структурна неоднорідність простору країни в природно-географічному, ресурсному, економічному, соціальному, етнічному і політичному аспектах. Подібна неоднорідність змушує будь-який захід здійснювати з урахуванням інтересів і особливостей регіонів.

Існуюча в Україні деформація територіальних пропорцій є наслідком не лише загальної кризи різних галузей господарських структур, а й затримок із впровадженням нових механізмів для регулювання територіального розвитку країни, зокрема прикордонних регіонів. Оскільки 19 з 25 українських регіонів є прикордонними, питання соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів для України є досить важливим.

Передумовою успішної економічної інтеграції є високий рівень розвитку економіки країни (регіону). Основні показники економічного та соціального розвитку регіонів України мають тенденцію до зростання. Це свідчить про поступове поліпшення якісних і кількісних характеристик функціонування економіки.

Важливою передумовою розвитку транскордонного співробітництва є наявність транспортних комунікацій та розвиток транспортної інфраструктури.

Доцільно виділити слабкі сторони дорожньої сітки України:

1. відсутність сучасних швидкісних магістралей призводить до того, що Україна є ізольованою від міжнародної транспортної інфраструктури;
2. відсутність об'їзних доріг (об'їзних кілець навколо міст), внаслідок чого відбувається швидке руйнування доріг і мостів;
3. транспортні системи великих міст непристосовані до сучасних вимог руху;
4. відсутність стратегічних паркінгів в околицях міст, які зможуть вирішити у містах проблему відсутності автостоянок;
5. дорожнє покриття, в більшості випадків, не відповідає необхідним гранично допустимим навантаженням конструкції [4; 40].

Проте незважаючи на ці слабкі сторони, в Україні вже починають будуватися об'їзні дороги (Дніпропетровськ). В планах існує будівництво трансукраїнської магістралі від Краковця до Успенки й нової трансдніпровської магістралі на правому березі Дніпра по маршруту "Київ-Канів – Черкаси – Дніпродзержинськ – Днепропетровськ – Донецьк – Успенка – Ростов-на-Дону". Крім того, буде завершено інший важливий об'єкт – трасу Москва-Сімферополь, яка буде повністю швидкісною [1].

На думку Герасимчук З., Шилік Л. активізація транскордонного співробітництва на всіх рівнях його реалізації можлива за наявності в усіх його учасників стійкого мотиву до співпраці, тієї спонукальної причини, що зумовлювала б спільну цілеспрямовану діяльність в рамках транскордонного регіону. Такий мотив ці автори вбачають у вигоді від транскордонного співробітництва, адже при її відсутності втрачається сенс існування даного виду співробітництва регіонів, саме вигода в умовах ринкових відносин є основним рушієм будь-якої співпраці. Іншими словами, активізація транскордонного співробітництва в Україні спостерігатиметься тоді, коли така співпраця задовольнятиме існуючі потреби прикордонних регіонів та сприятиме досягненню поставлених цілей [2; 127].

З. Герасимчук та Л. Шилік [2; 130] розробили ієрархію мотивів активізації транскордонного співробітництва, яка зображена на рис. 1.

Рис. 1. Ієрархія мотивів активізації транскордонного співробітництва

Наявність ієрархії потреб активізації транскордонного співробітництва регіонів свідчить про зміну нижчої потреби на вищу за умови прогресу транскордонних відносин в рамках транскордонного регіону, переходу транскордонного співробітництва на якісно нову стадію його розвитку.

Мотивація транскордонного співробітництва дасть бажані результати, а також дозволить досягнути поставлених цілей транскордонного співробітництва, лише за умови, забезпечення економічної безпеки прикордонних регіонів-суб'єктів транскордонного співробітництва.

Таким чином, можна стверджувати, що сприятливі передумови для розвитку транскордонного співробітництва в Україні існують. Але потребують негайного подолання диспропорції в економічному розвитку, фізичному обсязі валової доданої вартості, розвитку малого бізнесу як провідної форми бізнесу для вдосконалення транскордонної співпраці.

Список використаних джерел:

1. В Україні з'являться нові автобани [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukranews.com/uk/news/economics/2011/01/18/35295>.
2. Герасимчук З., Шилік Л. Мотивація активізації транскордонного співробітництва регіонів // Вісник ТНЕУ: науковий журнал. – 2008. – № 2. – С. 126 – 136.
3. Нагорна І. Транскордонне співробітництво як напрямок євроінтеграційних процесів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.library.oridu.odessa.ua/library.exe?e=d...00...-66k.
4. Нікіфоров П.О., Чемісова Н.А. Чинники активізації транскордонного співробітництва в регіоні // Регіональна економіка, 2007, № 1. – С.34 – 41.